

Rigsombudsmanden på Færøerne

Tórshavn, den 15. januar 2014

J.nr. 323-1 - dmk

Indberetning nr. 1 / 2014

Emner:

- *Lagmandens nytårstale, der var uden særlige politiske budskaber, blev godt modtaget.*
- *Lagtinget har vedtaget finansloven for 2014. Der budgetteres med et DAU-underskud i 2014 på 224 mio. kr. Hvis budgettet for 2014 holder, vil der være tale om en halvering af underskuddet i forhold til det forventede underskud for 2013. Det forbedrede resultat forudsættes især opnået via øgede indtægter, mens udgiftssiden stiger i mindre grad. Lagtingets Finansudvalg ønsker at fastholde målet om balance på landskassens budget i 2016, som landsstyremanden for finansanliggender ellers tvivler på kan nås, men Finansudvalget efterlyser samtidig, at der gennemføres større reformer og strukturændringer.*
- *EU's fiskerikommissær aflagde Færøerne et besøg i december 2013, hvor hun tilbød Færøerne 11,9 pct. af totalkvoten for makrel. Efter nogle dages betænkningstid afslog landsstyremanden for fiskerianliggender tilbuddet med den begrundelse, at Færøerne ikke kan acceptere en aftale, hvor Færøerne fremover får samme andel af den samlede makrelkvote som Island og væsentlig mindre end 15 pct. af den samlede makrelkvote. Efter at kyststaterne i december heller ikke kunne enes om en fordeling af blåhvilling, er situationen nu den, at der ikke er enighed om fordelingen af hverken nordhavssild, makrel eller blåhvilling. Der er nye forhandlinger om kvoterne for de tre fiskearter her i januar.*
- *Lagtingets formand skal udpege ny undersøgelsesleder i tunnelsagen, da den i december 2013 udpegede undersøgelsesleder trak sig, efter at der var rejst stor tvivl om, hvorvidt han var inhabil som undersøgelsesleder. Undersøgelseslederen har som bestyrelsesformand for en arbejdsmarkedspensionsfond deltaget i forhandlinger om, at fonden skulle investere i Copenhagen Infrastructure Partners tunnelprojekt – det tunnelprojekt, hvor han som undersøgelsesleder skulle undersøge lagmandens og en nu forhenværende landsstyremands rolle.*
- *Landsstyremanden for finansanliggender er i modvind i en 20 år gammel sag om manglende betaling af told. Fra politisk side forventes det, at han renser sig for anklagen om toldsnyd – ellers må det få politiske konsekvenser. Jørgen Niclasen fastholder, at der ikke er sket noget ulovligt og har indklaget et par af de færøske nyhedsmedier for det færøske medieankenævn.*
- *Der vil i 2014 blive foretaget to efterforskningsboringer efter olie/gas ved Færøerne. Statoil er operatør ved de to boringer, der alt i alt koster op imod 2 mia. kr.*

- *Rekordstort antal passagerer rejste via Vagar Lufthavn i 2013 og endnu flere forventes i 2014.*
- *En fremskrivning af befolkningstallet på Færøerne viser, at der om 40 år vil være 3.000 færre indbyggere på Færøerne. Samtidig vil antallet af personer i den arbejdsdygtige alder for hver pensionist falde fra de nuværende fem arbejdsdygtige personer pr. pensionist til kun to personer.*
- *Diverse statistiske oplysninger om udviklingen i færøsk økonomi; bl.a. lønudbetalingerne, beskæftigelsen, importen, eksporten samt de offentlige udgifter og indtægter.*
- *Færøernes skattetryk ligger under det danske, men ville indtage en 4. plads i en OECD-sammenligning.*

Lagmandens nytårstale

Lagmand Kaj Leo Holm Johannesen holdt traditionen tro sin nytårstale den 31. december. Rigsombuddets oversættelse af nytårstalen er vedlagt denne Indberetning.

Nytårstalen indeholdt ikke de store politiske budskaber, men var mere en tale, der skulle samle færingerne. Ifølge avisen Sosialurin var nytårstalen ”god og velpoleret” og tro mod sin genre. Den var samlende og omfattede alle færinger. Sosialurin roser endvidere lagmanden for at erkende, at visse ting kunne være håndteret bedre, herunder bl.a. hans egen håndtering af sagen vedr. Skalafjordtunnelen.

Finansloven for 2014 vedtaget med et DAU-underskud på 224 mio. kr.

Lagtingets vedtog den 18. december 2013 finansloven for 2014. Finansloven budgetterer med et DAU-underskud på 224 mio. kr. i 2014. Det er ca. 30 mio. kr. mindre end underskuddet på finanslovsforslaget for 2014. Ved 3. behandlingen stemte 23 for, 3 stemte imod og 7 stemte hverken for eller imod.

Der blev på finansloven for 2013 budgetteret med et underskud på DAU-saldoen på 243 mio. kr. Underskuddet ser dog ud til at blive væsentligt større. Underskuddet blev i forbindelse med behandlingen af forslag til finanslov for 2014 opjusteret til 449 mio. kr., efter at det har vist sig, at indtægterne bliver mere end 150 mio. kr. lavere end forventet på finansloven for 2013, mens udgifterne kun afviger lidt i forhold til det budgetterede.

Lagtingets behandling af finanslovsforslaget forløb ganske stilfærdigt og åbenbart uden de helt store uoverensstemmelser og kontroverser. Oppositionens medlemmer i Finansudvalget fremsatte en del ændringsforslag i forbindelse med 3. behandlingen, der ville betyde et underskud i 2014 på 228 mio. kr., men alle oppositionens ændringsforslag faldt ved 3. behandlingen.

Tabel 1: Landskassens drifts- og anlægsudgifter samt bruttogæld 2009-2014, mio. kr.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	R	R	R	R	Skøn ¹⁾	FL
Indtægter i alt	3.892	4.145	4.433	4.268	4.339	4.691
- Skatter og afgifter mv.	3.256	3.508	3.817	3.644	3.707	4.056
- Overførsler fra staten	636	637	616	624	632	635
Udgifter i alt	4.581	4.726	4.756	4.602	4.788	4.915
- Driftsudgifter mv.	4.397	4.557	4.606	4.420	4.483	4.638
- Anlægsudgifter	184	169	150	182	305	277
DAU-saldo	-688	-581	-322	-335	-449	-224
Ekstraordinære indt. (Ei) ²⁾	0	0	10	303	175	4
DAU-saldo inkl. Ei.	-688	-581	-312	-31	-274	-220
Landskassens bruttogæld	3.903	4.954	5.604	5.443	5.434	5.595

Kilde: Fíggjarmálaráðið (Landsstyreområdet for finansanliggender) og FFL2014.

¹⁾ Tallene for 2013 er skøn i forbindelse med FFL2014.

²⁾ På den færøske finanslov har man to saldoer: En uden ekstraordinære indtægter og en uden ekstraordinære udgifter. Ekstraordinære indtægter er indtægter af engangskaraktér, fx blev der tilbageført 160 mio. kr. i forbindelse med nedlæggelsen af Færøernes Landsbank i 2013. Andre ekstraordinære indtægter senere år er bl.a. fremkommet ved nedkaptalisering af diverse fonde.

I Indberetning nr. 7/2013 fra 26. november 2013 blev der redegjort for, at landsstyremanden for finansanliggender, Jørgen Niclasen fra Folkeflokken, tvivlede på, at man kunne opnå balance på finansloven i 2016. I Finansudvalgets betænkning til finansloven for 2014 er der dog fuld enighed mellem både landsstyrekoalitionens og oppositionens medlemmer om, at man skal holde fast i målet om balance i 2016, og at både finanspolitikken og den generelle økonomiske politik skal tilrettelægges i overensstemmelse hermed.

Finansudvalget efterlyser i den forbindelse, at der gennemføres strukturændringer og rationaliseringer på væsentlige områder, men udvalget kommer dog ikke nærmere ind på, hvor der skal sættes ind. Finansudvalget efterlyser dog en reform af fiskerierhvervet, da den nuværende ordning for fiskerierhvervet kun er gældende frem til 2018. En snarlig reform af fiskerierhvervet er påtrængende, hvis erhvervet skal kunne arbejde langsigtet og under faste rammer.

Et enigt finansudvalg er desuden kritisk over for, at der ikke gennemføres bevilgede og planlagte anlægsinvesteringer for 143 mio. kr. i 2013. Det gør det vanskeligt at styre den økonomiske politik og skabe arbejdspladser i en periode med økonomisk lavkonjunktur, udtaler Finansudvalget. Hvis de uforbrugte anlægsinvesteringer alle anvendes i 2014, vil det kunne påvirke landskassens resultat for 2014 væsentligt i negativ retning.

Der var også enighed i Finansudvalget om til en start at afsætte 2 mio. kr. til oprettelsen af en færøsk repræsentation i Moskva i 2014. Lagmanden ønsker at styrke handelsrelationerne med Rusland og regner med, at en færøsk repræsentation i Moskva vil koste 3,25 mio. kr. årligt. Færøerne har i forvejen repræsentationer i København, London, Reykjavík og Bruxelles.

Lagtinget har desuden vedtaget lagtingslov om særlige betingelser for fiskeri efter nordhavssild og makrel i 2014, der skal sikre landskassen indtægter. Som sidste år indføres der for 2014 både en

fangstafgift pr. kg. nordhavssild (0,35 kr. pr. kg.) og makrel (0,75 kr. pr. kg.). Der er desuden en indhandlingsafgift på både nordhavssild og makrel, der landes til indfrysning eller forarbejdning i udlandet eller på modtageskibe under fremmed flag. Afgiften er 2 kr. pr. kg. for fiskefartøjer under færøsk flag – for fiskeskibe i hjemmeflåden dog 1 kr. pr. kg. Der var under behandlingen af finanslovsforslaget usikkerhed om, hvor stort et provenu man skal regne med for 2014, da man ikke er nået til enighed om kvoterne for 2014. Man har ud fra indtægterne i 2013 foreløbig valgt at fastsætte provenuet til 130 mio. kr. på FL2014, og så vil man sidenhen justere indtægtsskønnet ud fra de faktiske kvoter, man fastsætter eller når til enighed om for 2014.

Som det fremgår at tabel 1, er det i 2014 primært via indtægtssiden, der skal ske en forbedring af DAU-resultatet. Man har for 2014 budgetteret med øgede indtægter fra den ressource-/tilladelsesskat, der første gang blev pålagt fiskeri- og opdrætserhvervet i 2011. Hidtil har den skattepligtige indkomst fra fiskeri- og opdrætserhvervet over 1 mio. kr. været pålagt en skat på 2,5 pct. Fra 2014 forhøjes skattesatsen til 7,5 pct., hvilket skal give landskassen en indtægt på alt 63 mio. kr. Det er ca. 40 mio. kr. mere end forventet for 2013, hvor skattesatsen var 2,5 pct.

EU's fiskerikommissær på Færøerne med et forslag til en færøsk makrelkvote

EU's fiskerikommissær Maria Damanaki aflagde Færøerne et besøg 11.-12. december 2013, hvor hun mødtes med lagmand Kaj Leo Holm Johannesen, landsstyremanden for fiskerianliggende Jacob Vestergaard og Lagtingets Udlandsudvalg. På dagsordenen stod først og fremmest en løsning på striden om makrelkvoten.

På besøgets afsluttende pressemøde redegjorde Maria Damanaki for, at det nu var det rette tidspunkt til at opnå en aftale mellem kyststaterne om fordelingen af makrellen i Nordatlanten, da bestanden er stor og den mest tilladte fangst er øget betydeligt. Maria Damanaki sagde, at EU havde lagt et nyt forslag til en makrelkvote på bordet, som gav Færøerne betydeligt mere end det, som Færøerne hidtil var blevet tilbudt, uden at det dog kom frem, hvor stor den foreslåede makrelkvote var.

Jacob Vestergaard, landsstyremedlem for fiskerianliggende, udtalte, at EU's forslag til en færøsk makrelkvote nu var kommet på et niveau, så det var blevet interessant for Færøerne. Han ville derfor behandle forslaget seriøst og vende tilbage til Maria Damanaki med et svar senest den 16. december 2013.

Den 16. december 2013 kom det frem, at Færøerne skulle være blevet tilbudt 11,9 pct. af den samlede makrelkvote, og at Jacob Vestergaard den 15. december 2013 havde sendt et brev til Maria Damanaki. I brevet til Maria Damanaki redegør Jacob Vestergaard for, at Færøerne ikke kan acceptere en aftale, hvor Færøerne fremover får samme andel af den samlede makrelkvote som Island og væsentlig mindre end 15 pct. af den samlede makrelkvote.

I et radiointerview samme dag redegjorde Jacob Vestergaard for, at man nu er i en proces, hvor man havde fået et tilbud fra én part, men at der er flere parter involveret. Man vil nu gå videre og smede mens jernet er varmt, og forhåbentlig finder man en løsning i løbet af en måneds tid, udtalte Jacob Vestergaard. Kravet om 15 pct. er ikke ufravigeligt, men Færøerne skal have en større kvote end

Island, fastholdt han. Jacob Vestergaard påpegede desuden, at der er flere parter involveret; bl.a. også Norge, som hidtil ikke har rykket sig nok.

Jacob Vestergaard blev adspurgt, om Lagtingets Udlandsudvalg var enig med ham i at afvise tilbuddet fra Maria Damanaki. Hertil svarede Jacob Vestergaard, at han hidtil havde handlet på et mandat fra Udlandsudvalget, og at man fortsat var inde i en proces. Først når en aftale er ved at skulle indgås, vil han drøfte sagen med Udlandsudvalget, og der er man ifølge landsstyremedlemmet endnu ikke.

Jacob Vestergaard og lagmand Kaj Leo Holm Johannesen blev den 19. december 2013 kaldt i samråd i Lagtingets Udlandsudvalg, hvor de skulle redegøre nærmere for forhandlingerne om makrelkvoten, herunder redegøre for, hvorfor Udlandsudvalget ikke var blevet hørt, inden man afslog tilbuddet fra EU. Der var efterfølgende kun få og kortfattede udmeldinger om, hvad der var sagt på mødet. Lagmanden udtalte kort, at det var hans opfattelse, at man var nået frem til en forståelse af, hvorfor man gør, som man gør. Udlandsudvalgets formand, Jákup Mikkelsen fra Folket flokken, var også meget fåmælt og nævnte kun, at lagmanden og landsstyremedlemmet havde svaret på de stillede spørgsmål. Der har efterfølgende ikke været noget at høre om, hvilke spørgsmål der blev nærmere drøftet under samrådet i Udlandsudvalget, og heller ikke om der var enighed i udvalget om landsstyremedlemmets beslutning om at afslå tilbuddet fra Maria Damanaki.

Den 11. og 12. december 2013 mødtes kyststaterne Færøerne, EU, Norge og Island for at forhandle kvoter for blåhvilling i 2014. Det lykkedes ikke at nå til enighed om en fordeling af totalkvoten, så landene har hver især foreløbig fastsat egne kvoter, så fiskeriet efter blåhvilling kan begynde januar 2014.

Situationen er således nu den, at der ikke er enighed om kvoterne for hverken nordhavssild, makrel eller blåhvilling, men der er programsat nye forhandlinger her i januar. Den 15.-17. januar forhandles der om en fordeling af totalkvoten på makrel i London og den 22.-24. januar står der forhandlinger om nordhavssild og blåhvilling på programmet.

Ifølge den færøske nyhedsportal Portal.fo fra den 14. januar 2014 er der ikke enighed mellem Norge og EU om et fælles tilbud til Færøerne og Island. Norge vil kun tilbyde Færøerne mellem 9 og 10 pct. af totalkvoten, og Island det samme, hvor EU's fiskerikommissær Damanaki havde tilbudt 11,9 pct. under sit besøg på Færøerne. Hvis kvoten bliver højere end de 9-10 procent, så må EU afgive mere af sin kvote, er den norske holdning.

Der skal findes en ny undersøgelsesleder til tunnelsagen

Advokaten Annfinn V. Hansen trak sig den 10. januar 2014 som undersøgelsesleder i tunnelsagen, efter at der var kommet nye oplysninger frem om, at han selv har været involveret i tunnelsagen.

I Indberetning nr. 7/2013 fra 26. november 2013 blev der redegjort for, at Lagtingets formand havde udpeget advokaten Annfinn V. Hansen som den undersøgelsesleder, der skulle undersøge lagmand Kaj Leo Holm Johannesens og forhenværende landsstyremedlem Kári P. Højgaards håndtering af sagen vedr. Skalafjordtunnellen. Der blev allerede i den forbindelse stillet spørgsmålstegn ved udnævnelsen af Annfinn V. Hansen og hans mulige inhabilitet, da han bl.a. tidligere havde væ-

ret opstillet for Folkeflokket til Lagtinget, hvor han også i en periode sad i Lagtinget som suppleant. Samtidig sidder Annfinn V. Hansen som formand for bestyrelsen for Gjaldstovan (landsstyrets økonomi- og regnskabsforvaltning) og dermed for tæt på centraladministrationen, mente nogle. Annfinn V. Hansen var selv af den opfattelse, at han ikke havde personlige interesser i sagen og derfor ikke var inhabil som undersøgelsesleder.

Spørgsmålet om Annfinn V. Hansens mulige habilitetsproblem forstummede aldrig helt og blussede for alvor op i starten af januar 2014. Dokumenter, som Kringvarp Føroya (Færøernes TV & Radio) havde fået indsigt i, viste nemlig, at Annfinn V. Hansen, som formand for den færøske arbejdsmarkedspensionsfond AMEG (en ATP-lignende ordning), havde været tæt på at underskrive en aftale med Copenhagen Infrastructure Partners (CIP) om deltagelse i finansieringen af Skalafjordtunnelen – og det er netop lagmandens og den forhenværende landsstyremands rolle i forbindelse med tunnelprojektet og CIP, som Annfinn V. Hansen skulle undersøge. AMEG skulle have deltaget i finansieringen med ca. 50 mio. kr. Annfinn V. Hansen havde tidligere bekræftet, at AMEG havde undersøgt muligheden for, at fonden kunne deltage i finansieringen, men at det ikke havde været muligt med det eksisterende hjemmelgrundlag, hvorfor man havde opgivet planen i foråret 2013. De nye dokumenter viste dog, at Annfinn V. Hansen alligevel havde været i efterfølgende forhandlinger med landsstyret om at ændre regelsættet for AMEG helt frem til juni 2013, så fonden alligevel kunne sætte penge i CIP's tunnelprojekt.

Lagtingets direktør, Súsanna Danielsen, udtalte herefter, at Annfinn V. Hansen ikke ville have været med på den liste over emner som undersøgelsesleder, der var blevet udarbejdet til Lagtingets formand, hvis hun havde vidst, at Annfinn V. Hansen havde været på nippet til at underskrive en aftale med CIP om finansiering af Skalafjordtunnelen.

De nye oplysninger fik også lagmanden til at komme på banen med en udmelding om, at der nu var sået så stor tvivl om undersøgelseslederens rolle i denne sag, at Lagtingets formand af hensyn til undersøgelsens troværdighed burde finde en ny undersøgelsesleder. Lagmanden fulgte siden op med at sige, at det naturligvis ikke er ham, som jo skal undersøges i sagen, der skal afgøre dette, men Lagtingets formand.

På et møde med Lagtingets formand den 10. januar 2014 meddelte Annfinn V. Hansen så, at han ikke længere ønskede at fortsætte som undersøgelsesleder. Annfinn V. Hansen udtalte efterfølgende til medierne, at årsagen til hans beslutning skal findes i den debat, der har været om hans rolle i sagen, som vil fjerne fokus fra selve undersøgelsen. Han mener fortsat ikke, at han er ”personlig eller teknisk inhabil” i sagen, men at al balladen omkring hans person har gjort, at undersøgelsen næppe vil få stor troværdighed, og derfor trak han sig.

Lagtingets formand skal nu finde en ny undersøgelsesleder. I TV-avisen den 10. januar 2014 blev han spurgt, om den nye undersøgelsesleder bliver en af de andre personer på den liste, som tidligere var udarbejdet. Hertil svarede han, at det ikke nødvendigvis blev tilfældet, men at der helst ikke skulle gå for mange uger, før end en ny undersøgelsesleder var på plads.

Landsstyremedlem Jørgen Niclasen i modvind i sag om manglende betaling af told

En meget omtalt sag på Færøerne, der startede op en uges tid før jul, vedrører landsstyremanden for finansansliggender, Jørgen Niclasen fra Folket flokken. Ifølge nyhedsportalen Portal.fo snød selskabet P/F Niclasen, mens Jørgen Niclasen var direktør for selskabet, landskassen for knap 600.000 kr. i told. Dokumenter, som Portal.fo har fået indsigt i, viser, at selskabet importerede og videresolgte varer, som virksomheden ikke betalte told af. De fleste varer kom til Færøerne med skibe fra Skipafelagnum Føroyar, der havde et lager i Sørvág, som P/F. Niclasen bestyrede. Ifølge Portal.fo tog P/F Niclasen varer ud fra lageret uden at betale told i en periode fra august 1988 til sidst i 1991. Jørgen Niclasen blev selv direktør for selskabet i september 1989, som hans far og familien havde drevet. Selskabet havde økonomiske problemer og endte med at blive aftaget i 1997. Regningen for toldgælden endte ifølge Portal.fo hos Skipafelagið Føroyar.

Sagen blev meldt til politiet i juli 1993, hvorefter politiet foretog undersøgelser og afhørte ansatte ved told- og skattemyndighederne, men i februar 1994 blev sagen sendt tilbage til de færøske myndigheder, da der var tvivl om, hvorvidt nogen kunne straffes for overtrædelse af toldloven. I den forbindelse sender politiet et brev til told- og skattemyndighederne, hvor de anmodes om bemærkninger til politiets juridiske vurdering. De bemærkninger kom aldrig, og derfor blev sagen henlagt hos politiet i marts 1994.

Fra politisk side har flere lagtingsmedlemmer, herunder også medlemmer af koalitionen, udtalt, at de forventer, at Jørgen Niclasen renser sig for beskyldningerne om snyd med told; bl.a. i TV-avisen den 10. januar 2014. Hvis det ikke sker, så bør det ifølge lederne af oppositionspartierne få politiske konsekvenser, da man ikke kan have en person siddende i så betydningsfuld en stilling, hvis man ikke har tillid til vedkommende. Jørgen Niclasen har nu som landsstyremand for finansansliggender ansvaret for TAKS, der er told- og skattemyndigheden på Færøerne.

Jørgen Niclasen udtalte den 10. januar 2014, at anklagerne mod ham er så grove og alvorlige, at han ser sig nødsaget til at indsende en klage over Portal.fo og Kringvarp Føroya til det færøske medieankenævn. Der er ifølge Jørgen Niclasen tale om grov ærekrænkelse.

Jørgen Niclasen fastholder selv, at han ikke har foretaget sig noget ulovligt i toldsagen og henviser i den forbindelse også til, at han har været så heldig, at sagen i sin tid blev anmeldt til politiet, som senere konstaterede, at der ikke var noget at komme efter. Jørgen Niclasen vil i sin klage til medieankenævnet begrunde, hvorfor der er tale om ærekrænkelse, og i den forbindelse vil han komme med en redegørelse om sagen. Indtil da vil han ikke forholde sig til anklagerne i sagen.

To borerer efter olie/gas ved Færøerne i 2014

Der skal i 2014 gennemføres to efterforskningsboringer ved Færøerne. Boreplatformen West Hercules forventes til Færøerne til april, hvor man i første omgang skal genoptage den boring, der ikke blev afsluttet i 2012, da vejrforholdene hen på efteråret/vinteren betød, at man måtte afbryde boringen. Herefter skal boreplatformen bore i et nyt område kun 2-3 sømil fra britisk sokkelområde.

Det er Statoil, der er operatør på de to borerer. ExxonMobil og Atlantic Petroleum deltager som partnere i den første boring, mens OMV og DONG er partnere i den anden boring.

Udgifterne til de to borerer forventes ifølge portalen Oljan.fo at beløbe sig til mellem 1,5 og 2 mia. kr. og kan forventes at have en vis økonomisk betydning for Færøerne. Således fastsætter den færøske kulbrinteefterforskningslov, at al transport af materiel og personale skal foregå via færøsk havn eller lufthavn, hvilket vil skabe en del afledt aktivitet. Atlantic Airways har således indgået en aftale med Statoil om helikopterflyvning mellem Færøerne og boreplatformen, der vil give selskabet mellem 26 og 41 mio. kr. i indtægter. Der vil desuden være direkte indtægter til landskassen fra udenlandske selskaber og personer samt fra arealafgifter.

De to efterforskningsboringer er henholdsvis den 8. og 9. boring ved Færøerne.

Rekordstort antal rejsende via Vagar Lufthavn

Antal rejsende via Vagar Lufthavn satte ny rekord i 2013 med 236.181 passagerer. Det er en stigning på 4,7 pct. i forhold til 2012. Lufthavnen har herefter de seneste 10 år oplevet en stigning i passagertallet på hele 45 pct. – fra 162.917 passagerer i 2003 til 236.181 passagerer i 2013. For 2014 forventes der en yderligere stigning i passagertallet. Alene de to planlagte olieboringer ved Færøerne i 2014, jf. foregående afsnit, forventes at medføre en stigning i passagertallet på 4,5 pct. Med henblik på bedre at kunne håndtere det øgede antal passagerer ser man frem til den nye lufthavnsterminal og tjenestebygning, der efter planen skal stå klar maj 2014.

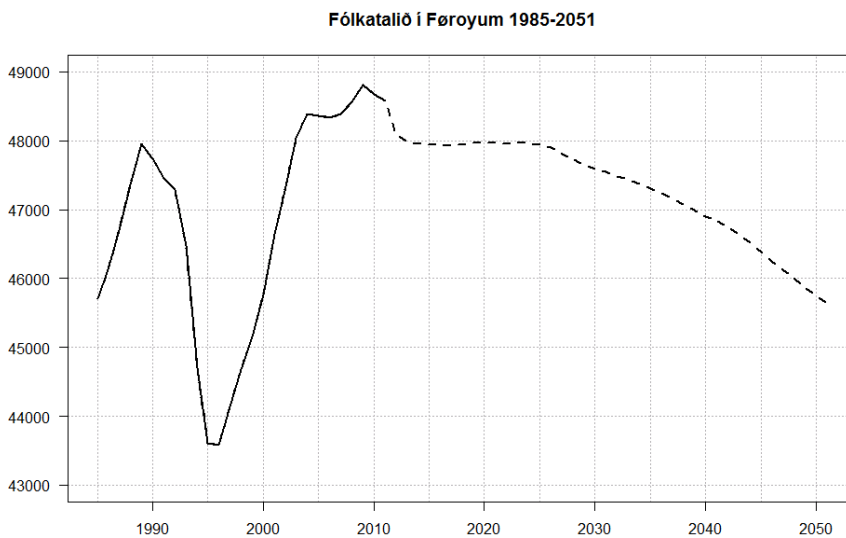
Billede: Tegning/model af den nye terminal og tjenestebygning Vagar Lufthavn

Faldende befolkningstal på Færøerne

Befolkningstallet på Færøerne vil over de næste 40 år falde med ca. 3.000 personer, viser en fremskrivning, som Færøernes Statistik (Hagstova Føroya) har lavet, jf. figur 1.

Figur 1: Befolkningstallet på Færøerne 1985-2051

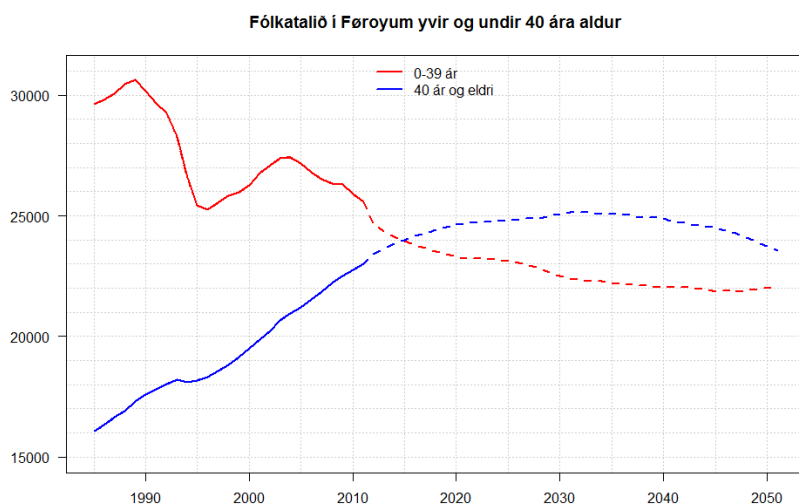
Kilde: Hagstova Føroya

Der er tale om en stokastisk fremskrivning, som ikke indeholder vurderinger vedr. den fremtidige udvikling, men alene er baseret på den konstaterede udvikling i befolkningstallet fra 1985 til 2011. Det forventes dog, at både kvinders og mænds levealder vil stige de kommende 40 år. For en nyfødt forventes det, at den gennemsnitlige levealder i 2051 i gennemsnit bliver 88 år for kvinder og godt 84 år for mænd.

Den store ubekendte faktor i en fremskrivning af befolkningstallet på Færøerne er nettoudvandringen. Færøerne har traditionelt en rimelig stor nettoudvandring, hvilket har stor betydning for befolkningstallet. Fremskrivningen viser, at der bliver en årlig nettoudvandring på ca. 200 personer, som er hovedårsagen til det faldende befolkningstal.

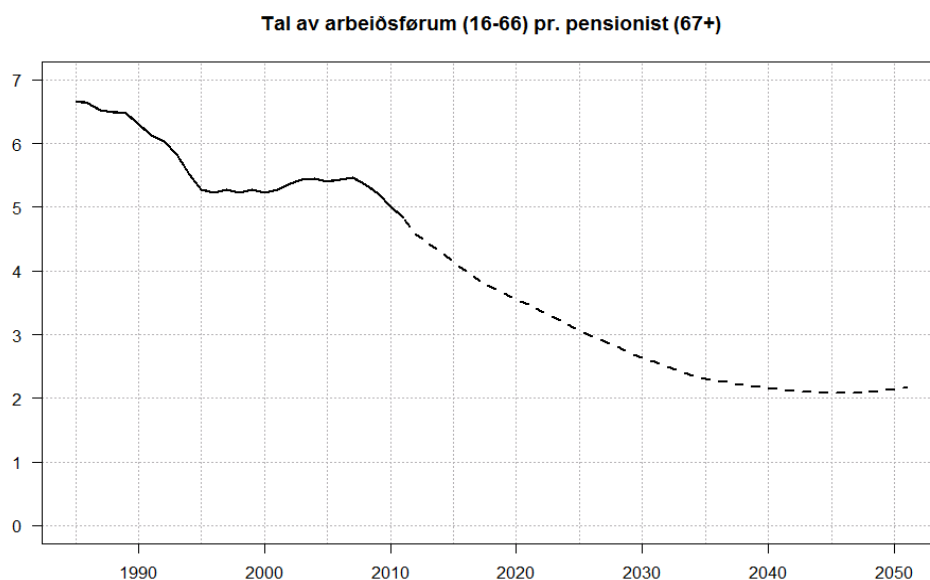
Fremskrivningen fra Færøernes Statistik indeholder også en opdeling af befolkningen på Færøerne i to grupper – dem yngre end 40 år og dem på 40 år og ældre, jf. figur 2 på næste side.

De to grupper vil være ca. lige store i 2015, men over de næste ca. 20 år vil den ældre gruppe vokse, mens den yngre gruppe vil blive mindre.

Figur 2: Befolkningstallet på Færøerne fordelt på alder over og under 40 år

Kilde: Hagstova Føroya

Samtidig viser fremskrivningen også, hvorledes sammensætningen mellem antal personer i den arbejdsdygtige alder (aldersgruppen 16-66 år) og antal pensionister (67 år og ældre) ændres, jf. figur 3 nedenfor.

Figur 3: Antal arbejdsdygtige personer (16-66 år) pr. pensionist (67 år og ældre).

Kilde: Hagstova Føroya

Hvor der i 1985 var knap 7 personer i den arbejdsdygtige alder for hver pensionist, var der i 2011 nu kun 5 personer i den arbejdsdygtige alder for hver pensionist. Dette forhold vil fortsætte med at falde frem til 2045, hvor der kun vil være 2 personer i den arbejdsdygtige alder for hver pensionist.

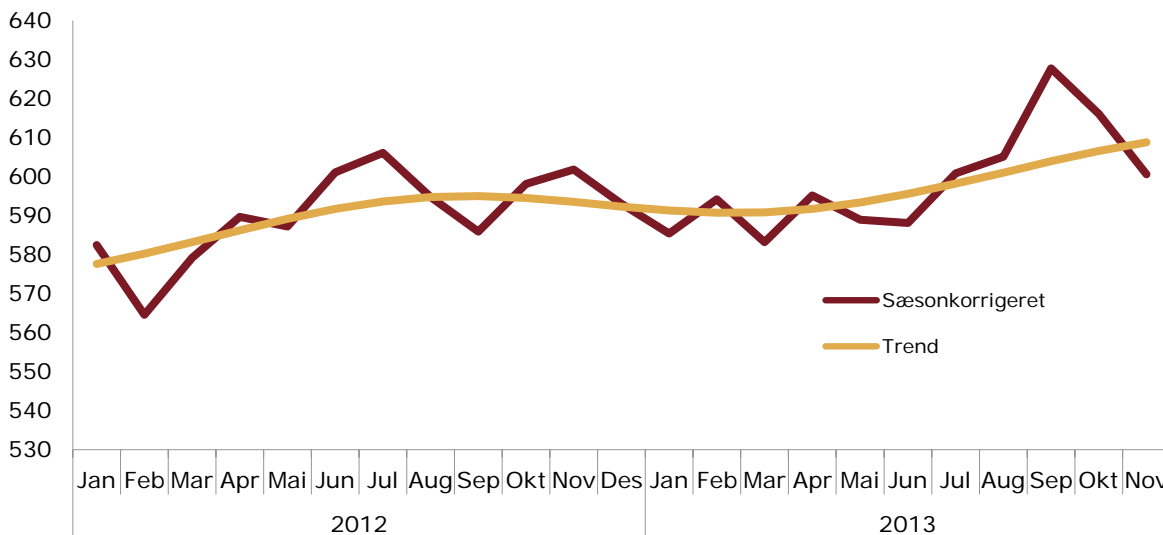
Diverse fra Færøernes Statistik om den økonomiske udvikling mv.

Her i forbindelse med årsskiftet er det tid til at lave en lille status på den økonomiske situation på Færøerne. En aktuell konjunkturvurdering af den færøske økonomi vanskeliggøres af, at det aktuelle statistiske materiale er begrænset. Således opgøres BNP kun nominelt, og det kun en gang årligt og med betydelig forsinkelse. For at få en aktuelt billede af den økonomiske situation må man derfor betragte andre indikatorer som bl.a. lønudbetalingerne og beskæftigelsen.

Lønudbetalingerne

Den seneste opgørelse over de udbetalte lønninger på Færøerne viser, at der i november 2013 blev udbetalt 600 mio. kr. Det er mindre end i de to foregående måneder, hvor lønudbetalingerne dog også lå meget højt, men trenden er dog, at lønudbetalingerne er stigende, jf. nedenstående figur 4.

Figur 4: Lønudbetalingerne på Færøerne jan. 2012 – nov. 2013, mio. kr.

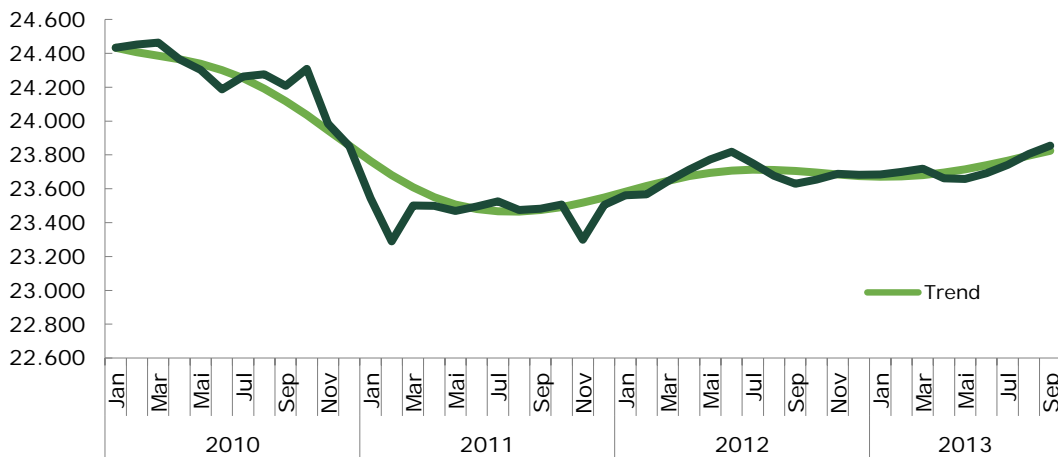

Kilde: Hagstova Føroya

I de første 11 måneder af 2013 blev der udbetalt 89 mio. kr. mere i løn end i samme periode i 2012. Det svarer til en stigning på 1,4 pct. Stigningen kan især henføres til offentlige og private tjenester.

Beskæftigelsen

Hvis man ser på antallet af lønmodtagere på Færøerne, oplever man også der en fremgang. Efter et stort fald i antal lønmodtagere sidst 2010, hvor Faroe Seaood gik konkurs, har antallet af lønmodtagere svinget lidt op og ned, men trenden er så småt opadgående, jf. figur 5. Der er dog fortsat 500 færre lønmodtagere end i efteråret 2010.

Figur 5: Antal lønmodtagere på Færøerne jan. 2010 - sep. 2013

Kilde: Hagstova Føroya

Det er især et stigende antal lønmodtagere inden for de private tjenestehverv, der har sikret beskæftigelsen, som det fremgår af nedenstående tabel 2.

Tabel 2: Antal lønmodtagere fordelt på hovederhverv, sept. 2013

	2010	2011	2012	2013	Ændring 2012-2013	
					antal	i pct.
Fiskeri-, opdræts- og råstof erhverv	4.365	3.806	4.024	4.068	44	1,1
Byggevirksomhed og anden produktion	3.171	3.017	2.945	2.964	19	0,6
Private tjenestehverv	7.961	7.929	7.815	8.138	323	4,1
Offentlige og andre tjenester	8.803	8.827	8.866	8.751	-115	-1,3
Lønmodtagere i alt	24.300	23.579	23.650	23.921	271	1,1

Kilde: Hagstova Føroya

Samtidig er ledigheden stærkt faldende på Færøerne. Fra december 2012 til november 2013 er den sæsonkorrigerede ledighed faldet fra 4,9 pct. til 3,7 pct., hvilket svarer til 277 fuldtidsansatte.

Eksport og import

Færøernes Statistik har opgjort eksporten for de første 10 måneder af 2013, jf. tabel 3.

Tabel 3: Eksporten jan.-okt. 2012-2013 fordelt på hovedgrupper, mio. kr. og ændring i pct.

	2012	2013	Ændring	Ændring i %
Bundfisk	1.083	1.025	-57	-5
Fladfisk	146	116	-30	-20
Opdrætsfisk	1.468	2.015	548	37
Pelagiske fisk	1.184	990	-194	-16
Skaldyr	119	76	-43	-36
Andre fisk og fiskeprodukter	243	431	188	78
Andre varer	159	166	8	5
Skibe	306	103	-203	-66
Eksporten i alt	4.707	4.923	217	5
Fiskeeksporten i alt	4.242	4.653	412	10

Eksportværdien for de første 10 måneder af 2013 ligger 5 pct. over eksportværdien for samme periode i 2012. Eksporten af fisk og fiskeprodukter alene er steget med 10 pct. i samme periode. Her er det især eksporten af opdrætsfisk, dvs. laks, der har bidraget til den øgede eksportværdi med en stigning på 37 pct. Det er høje verdensmarkedspriser på opdrætsslaks, der har trukket eksportværdien op, idet den eksporterede mængde stort set er uændret.

Hvis man ser på eksporten af pelagiske fisk, dvs. sild, makrel og blåhvilling mv., har der været tale om et fald i eksportværdien på 16 pct. de første 10 måneder af 2013 i forhold til samme periode i 2012. Samtidig er den eksporterede mængde heraf faldet med 12 pct. i samme periode, jf. tabel 4 nedenfor. Dette kan tyde på, at de færøske virksomheder har vanskeligt ved at få afsat den pelagiske fisk som følge af makrel- og sildestriden og deraf følgende EU-sanktioner mod Færøerne.

Tabel 4: Eksport af fisk jan.-okt. 2012-2013 fordelt på hovedgrupper, tons

	2012	2013	Ændring	Ændring i %
Bundfisk	41.063	42.701	1.638	4
Fladfisk	4.013	3.757	-256	-6
Opdrætsfisk	47.881	48.500	619	1
Pelagiske fisk	174.751	153.307	-21.444	-12
Skaldyr	7.509	3.410	-4.099	-55
Andre fisk og fiskeprodukter	34.338	60.615	26.278	77
Eksport af fisk i alt	309.554	312.290	2.736	1

Kilde: Hagstova Føroya

Importværdien, ekskl. skibe og fly, er stort set uændret for de første 10 måneder af 2013 i forhold samme periode i 2012, jf tabel 5. Der er dog en pæn stigning i importen af biler, mens importen af maskiner og materialer til industrien er faldende.

Tabel 5: Importen jan.-okt. 2012- 2013, mio. kr. og ændring i pct.

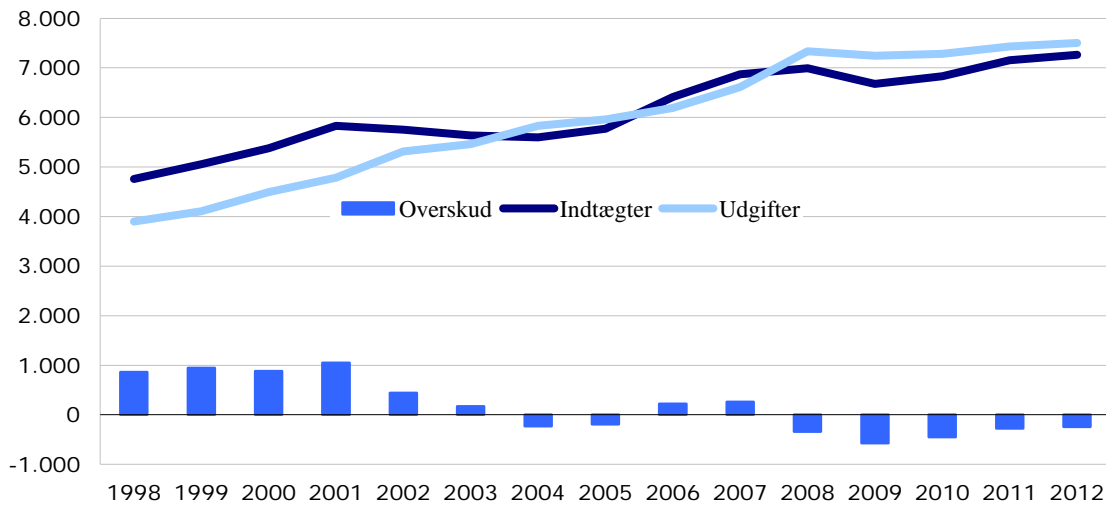
	2012	2013	Ændring	Ændring i %
Til fiskeopdræt og landbrug	287	325	38	13
Råvarer til fiskeopdræt	132	133	1	1
Bygge- og anlægsvirksomhed	305	346	41	13
Produktion i øvrigt	1.149	1.090	-59	-5
Maskiner og redskaber	383	319	-64	-17
Olie, benzin mv.	1.125	1.090	-35	-3
Biler	180	235	55	30
Direkte forbrug	965	1.009	44	5
Skibe og fly	1.328	816	-512	-39
Import i alt	5.855	5.364	-492	-8
Import i alt, ekskl. skibe og fly	4.527	4.548	21	0

Kilde: Hagstova Føroya

Den offentlige sektor

Året 2012 var femte år i træk med et samlet underskud for den offentlige sektor på Færøerne, jf. fig 6.

Fig. 6: Offentlige indtægter, udgifter og overskud 1998-2012, mio. kr.

Kilde: Hagstova Føroya

Kommunerne har dog samlet set haft overskud hvert af årene i perioden 2010-12, mens landet har haft underskud hvert år i perioden 2008-2012, jf. nedenfor. Landet havde dog overskud i 2006 og 2007 på henholdsvis 68 og 156 mio. kr.

Tabel 6: Offentlige indtægter og udgifter 2008-2012, mio. kr.

	2008	2009	2010	2011	2012	Ændring 2011-12
Indtægter i alt	6.995	6.677	6.829	7.156	7.263	107
Udgifter i alt	7.337	7.246	7.280	7.432	7.505	73
Overskud i alt	-342	-570	-452	-275	-242	34
Landet	-210	-506	-441	-203	-241	-38
Kommunerne	-342	-142	39	40	33	-7
Sociale fonde	211	78	-50	-112	-34	78
Overskud i pct. af BNP	-2,8	-4,8	-3,5	-2,1	-1,8	

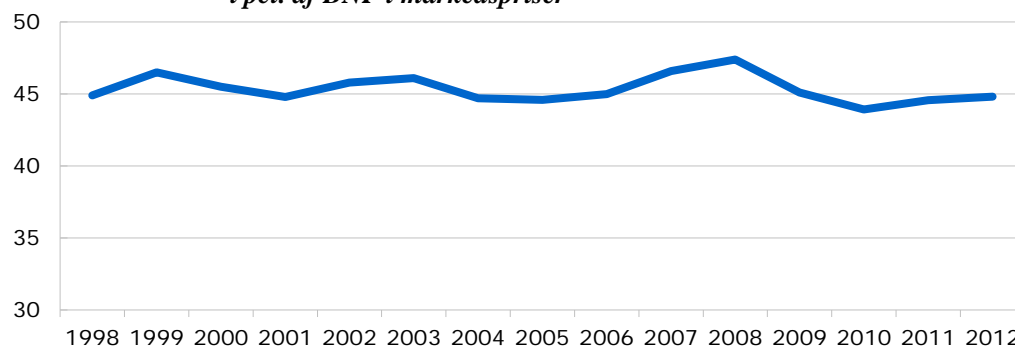
Kilde: Hagstova Føroya

Skattetrykket på Færøerne

Færøernes Statistik har opgjort skattetrykket¹ på Færøerne til 44,8 pct. i 2012. Det er 0,2 procentpoint højere end i 2011. Siden man begyndte at lave opgørelsen af skattetrykket i 1988, har det svinget omkring 45 pct., bortset fra perioden omkring finanskrisen i 2008.

¹ De samlede skatter og afgifter i procent af bruttonationalproduktet i markedspriser (BNP)

**Figur 6: Skattetrykket på Færøerne: Skatter og afgifter
i pct. af BNP i markedspriser**

Kilde: Hagstova Føroya

En opgørelse fra OECD viser, at skattetrykket i Danmark var 48,0 pct. i 2012, hvilket var det højeste skattetryk i et OECD-land. Belgien og Frankrig delte andenpladsen med et skattetryk på 45,3 pct. i 2012, mens Sveriges skattetryk var 44,3 pct. i 2012.

Med venlig hilsen

Dan M. Knudsen